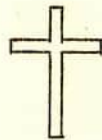

N R. 4

S E P T E M B E R 1 9 4 8

I. ÅRGANG

Ingeniør Olav Austvik avgikk ved døden av en hjertelidelse den 18. august.

Austvik var født på Frosta i Nord-Trøndelag den 12/5-96.

Etter en del års praksis ble han i 1916 uteksaminert på Elektro-linjen ved Trondheims Tekniske Skole. Hans interesser var omfattende. Han fikk spesialutdannelse i bilbransjen ved General Motors, Kjøbenhavn; foruten at han ved selvstudium utdannet seg på to såvidt forskjellige områder som språk og slipeteknikk. I 3 år var han ansatt som tegner ved Elektrisk Bureau, og senere i 6 år som tegnesjef hos Chr. Wisbech, Oslo. En del år var han disponent for De Forenede Montører A/S, Oslo, for siden å gå over som reisende i firmaene International Slipemateriell og Norton Grinding Co. I 1932 ble han ansatt ved Siemens, Trondheim, og i 1946 overflyttet til Oslo hvor han overtok avdelingen for husholdningsapparater, et verv som han skjøttet med stor dyktighet og aldri sviktende interesse. I 1945 var han formann i Trondheim's Tekniske Forening, og han var også et meget interessert medlem av NITO.

Austvik var en særpreget og rikt utrustet personlighet som med sitt vinnende vesen og gode humør vant seg mange venner. Til tross for sin årelange sykdom greide han, takket være sin ukuelige energi, både å utføre sitt arbeide og opprettholde sitt humør, uten å la andre merke hva dette kostet ham.

Vi vil alltid bevare minnet om ham som den gode kollega og venn.

WK.

AKTUELLE LEVERINGER TIL KRAFT- OG INDUSTRIANLEGG

(SLUTNING)

I første del av denne artikkel behandlet jeg særlig kraftanlegg, og det var meningen i annen del å skrive om vår virksomhet på industriområdet. Imidlertid går utviklingen i avdeling E for tiden hurtigere enn min forfattervirksomhet, og jeg må derfor atter berette en del fra E-området for, som overskriften sier, å holde meg til aktuelle leveringer.

Flere elektrisitetsverker har i det siste plasert generatorbestillinger hos oss, riktignok ikke av de største, men de betyr meget for de distrikter som skal ha dem.

En av disse generatorer, med ytelse 2850 kVA, skal leveres til Repvåg Kraftverk i Finnmark. Dette kraftverk får en varm anbefaling i Stortingetsmelding nr. 17, der det heter at det inngår som et av de første kraftverker ved gjenoppbyggingen av Finnmark, og det vil tjene fiskerinæringen og fiskeforedlingen ved levering av kraft til Honningsvåg og omegn som nå bare er dårlig forsynt med dieselanlegg. Honningsvåg er et av Finnmarks viktigste knutepunkter og fiskevær. Generatoren til Repvåg leverer vi fra dansk fabrikk.

I Troms fylke skal vi levere til Rottenvik Kraftverk en generator på 1500 kVA som skal dekke behovet for Lyngområdet. Også denne generator kommer fra Danmark, og det samme er tilfellet med en 2850 kVA generator som vi nylig fikk bestilling på for Trollfjord Kraftanlegg som skal levere kraft til Øst-Lofoten.

For Vågsfjord Kraftanlegg ved Harstad fikk vi for et par år siden bestilling på en 1350 kVA generator som Westinghouse nettopp har levert og som skal monteres i Øvre Gausvikfoss Kraftstasjon i sommer. Det tilhørende apparatanlegg går også inn i vår levering.

I forbindelse med disse leveringer til Nord-Norge kan jeg forøvrig nevne at vi i fjor var med på gjenoppbyggingen av Kongsfjord Kraftverk på Varanger-halvøya. Vi hadde levert apparatanlegget som ble skadet ved krigshandlinger, men atter satt i drift i 1947.

A/S Sydvarangers anlegg i Kirkenes ble som kjent for størstedelen ødelagt i 1944, og skal gjenreises med støtte av Staten. Til anlegget hører flere kraftstasjoner, hvorav to er intakte, kraftoverføringer, transformator-

stasjoner og et omfattende fordelingsanlegg med en mengde små og store motorer, elektriske kraner, transportbaner o.s.v. Vi har fått i oppdrag å være med på projekteringen av nyanlegget, og har allerede utført en del arbeid, etter at ingeniør Børsting tok et foreløbig overblikk over forholdene på stedet under et fjorten dagers besøk der oppe. Når finansieringen blir endelig ordnet må en regne med at det for alvor blir fart i gjenreisningen av denne viktige eksportbedrift, og vi tror å ha gode forutsetninger for å gjøre en innsats her.

Vi gjør nå et langt hopp sydover, forbi Salsbruket i Nord-Trøndelag som får sin nye generator i september, og til Selbu i Sør-Trøndelag. Der ble det nylig bestemt å gå til anskaffelse av et aggregat med en 4000 kVA generator som vi tilbød for levering fra England og fikk bestilling på så å si pr. omgående. Kraftanlegget leverer bl.a. strøm til Meraker Smelteverks store eksportlasteanlegg i Muruvik, foruten til den alminnelige elektrisitetsforsyning i distriktet.

En generator for noenlunde samme ytelse, nemlig 3800 kVA, skal vi levere til Opdal Elektrisitetsverk, Festa Kraftstasjon. Også denne generator kommer fra England.

Foruten generatorleveringer har vi siden jeg skrev første del av denne artikkel påtatt oss leveringen av flere apparatanlegg for kraftforsyning og industri. Jeg nevner et 20/10 kV anlegg for Hen Kraftverk, Isfjorden nær Åndalsnes, og et par transformatorstasjoner for Fredrikstad Mek. Verksted.

Enn videre fikk vi nylig bestilling på et høyspent apparatanlegg for Metallurgisk Institutt ved Norges Tekniske Høyskole. Bestillingen på materiellet har vi plasert i Italia.

Fra Høyskolen har vi forøvrig en ordre på levering av et aggregat som det i sin tid kostet oss megen møyen å skaffe brukbar offerte på, nemlig et høystrommaggregat for 10000 ampere, 10 volt. Firmaet W. Canning & Co., Ltd., i Birmingham som er et spesialfirma for slike maskiner har påtatt seg leveringen.

For et av Norsk Hydros apparatanlegg har vi nylig utført et interessant oppdrag. Vi har nemlig gjenoppbygget en 150 kV ekspansjonsbryter som ble smadret under bombingene av Herøya, men som, etter at Hydro hadde anskaffet nytt porselen og diverse nye deler, så å si er blitt fabrikkert på nytt. Dette var et meget ansvarsfullt arbeid og utenfor det vanlige, da slike store effektbrytere ellers alltid bygges sammen i fabrikkene. Vi måtte foreta faststøpning av isolatorer med ca. en halv meters diameter og et par meters høyde, og forøvrig bygge opp bryteren og dens betjeningsorganer fra grunnen av. Det ser ut til at resultatet er bra, og flere lignende brytere står nå for tur.

Til Rjukan Salpeterfabriker leverte vi nylig den første av en serie spesialmotorer som går under navn av mullvarpmotorer. Navnet skriver seg fra at motorene arbeider inne i et lukket rørsystem, usynlige og utilgjengelige under drift. I rørsystemet som er gassfylt hersker et trykk på et par hundre atmosfærer. Motorene er hver på 375 kW og særlig konstruert for disse unormale driftsforhold. De leveres av Siemens-Schuckertwerke som er den eneste leverandør av denne motortype og som også tidligere har hatt lignende leveringer til Hydro.

Under krigen fikk Eidanger Salpeterfabriker på Herøya som sin nærmeste nabo de kjempemessige anlegg som Nordisk Lettmetall bygget der. Disse anlegg ble som kjent ødelagt under et bombeangrep. Etter krigen har man latt bygge ferdig en klorfabrikk som i de opprinnelige planer var et mellomledd for produksjonen av det krigsviktige magnesium. Produksjonen vil gå til de norske papirfabrikker som bruker klor til blekeprosesser. Vårt firma har utført et større arbeid med å reparere og montere deler av det høyspente elektriske anlegg som var mere eller mindre defekt på grunn av bombeskader og skader som skyldtes at materiellet har stått i ødelagte bygninger i lang tid.

Forøvrig har vi så å si til stadighet noe å bestille på Herøya. Nyanlegg, forandringer, revisjon av leverte anlegg, reparasjoner etc. har stadig forekommet i dette store fabrikkkompleks i de senere år. For ikke lenge siden installerte vi lysanlegget i Salpeterfabrikkens nye kontorbygning og for tiden har vi gående et revisjonsarbeid i det store 150 kV friluftsanlegg på Knardalstrand, endepunktet for kraftlinjen fra Rjukan som ble bygget under krigen.

Norsk Hydro's anlegg på Rjukan er for tiden under utvidelse, og vi leverer i denne forbindelse en rekke motorer av forskjellig størrelse. Ennvidere har vi i lang tid holdt på med montering av skinneanlegg for de nye elektrolyseavdelinger.

Papirindustrien har det til felles med Norsk Hydro at den er valutaskapende, og kunder av denne kategori er for tiden særlig tiltrekkende på grunn av den relativt store goodwill det kan regnes med for deres valuta-søknader. Forresten har vi alltid hatt god kontakt med papirindustrien som har så mange interessante oppgaver å by et elektrisitetsfirma. En av de største er å forsyne en papirmaskin med flermotordrift, - en rekke driftsmotorer som driver de mange sylindere i papirmaskinen på en slik måte at papirbanen på sin vandring gjennom maskinen får nøyaktig det riktige strekk, og er regulerbare slik at hastigheten på papirmaskinens mange partier kan varieres under bibehold av de innbyrdes hastighetsforhold.

Vi har nylig fått bestilling på to flermotordrifter, den ene fra Saugbrugsforeningen og den annen fra Ankers Tresliperi og Papirfabrikk. Begge maskiner skal forsynes med et større antall delmotorer. Ankers maskin innrettes for fabrikasjon av både kartong og papir, hvilket medfører økede krav til flermotordriften.

Flere andre fabrikker er også interessert i lignende anskaffelser. Ved en fabrikk i Drammen - Norwegian Paper Mill - har vi for en tid siden gjennomført en vellykket utvidelse av en tidligere levert flermotordrift. Papirmaskinen ble forlenget og samtidig forsynt med en ny "Yankeecylinder". Den forhåndenværende Siemensdrift ble da komplettert med engelske motorer og det var med noen spenning idriftsettelsen etter ombyggingen ble imøtesett. Alt funksjonerte imidlertid utmerket fra første stund.

Beslektet med papirindustrien er den her i landet relativt unge Wallboard-industri (for fremstilling av bygningsplater). Flere nye fabrikker er nå under bygging. Vi har påtatt oss leveranser og montering for såvel den nye fabrikk i Vennesla som for Treschow Fritzøe's fabrikk i Larvik.

Nordisk Aluminiumindustri i Holmestrand foretar større utvidelser for tiden. Vi leverte til dette firma en lavfrekvens induksjons smelteovn på 400 kW som vi satte i drift i fjor. Vi skal nå levere firmaet bl.a. en omformer for 3000 ampere og 20 volt, fra en av våre engelske fabrikker.

Fra et annet engelsk firma skal vi levere til Hadelands Glasverk et komplett anlegg for vannstoff-surstoff-elektrolyse inklusive gassbeholdere, kompressoranlegg etc.

Også for en rekke andre bedrifter har vi påtatt oss forskjellige oppdrag som det dog ville føre for langt å omtale her. Jeg vil imidlertid nevne litt om vår kranavdelings virksomhet. Vi samarbeider med en førsteklasses engelsk leverandør på kranområdet og har kunnet hevde vår posisjon fra før krigen. Eksempelvis har vi i ordre for Oslo Havnevesen 7 komplette kranutstyr for nye portalkraner og diverse utstyr for ombygging av gamle kraner som nå skal forsynes med heisbare utliggere. For Oslo havn skal vi videre levere komplette last-indikatorer for 23 kraner. Disse apparater som leveres av Vickers-Armstrongs Ltd., varsler kranføreren når lastemomentet er for stort og forebygger derved overbelastning av kranene. Vi står ellers i livlig forbindelse med landets kranfirmaer og har atskillig materiell i ordre for dem.

Installasjonsavdelingen er stadig fullt beskjeftiget med små og store anlegg av forskjellig art. Jeg skal nevne et par av dem.

Flombelysningen av Oslo rådhus ble ferdig siste vinter. Strømforbruket svarer til ca. 175 kW fordelt på 176 lyskastere. At oppgaven er løst tilfredsstillende er det visstnok enighet om.

På Gardermoen utfører vi vedlikehold og forandringer av lysanlegget for flyplassen. I forbindelse med ny transformatorstasjon forenkles betjeningsorganene for flykontrollbelysningen.

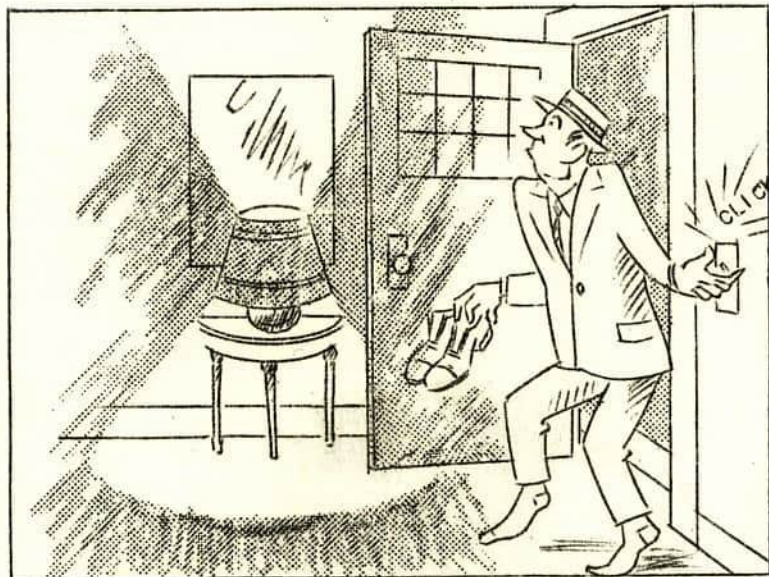
En moderne fabrikkinstallasjon er nettopp avsluttet for A. Hansens Jern- og Metallvarefabrikk, - en bedrift hvor de nyeste erfaringer er nyttiggjort.

Av installasjoner i forretningsbygg nevner jeg Arbeidsgiverforeningens nybygg ved Tullinløkken hvor utførelsen av de elektriske anlegg er overdratt oss.

En stor del av omsetningen i den tekniske sterkstrømvdeling skriver seg fra glatt salg av motorer, brytere, pumper, vifter osv. Det har vært lett å selge slikt materiell etter krigen, men litt av et kunststykke å skaffe det til veie. Allokering- og kvotesystem hos leverandørene, valutavansker, forsinket levering og manglende oppfyllelse av leverandørkontrakter, - ja endog det feilslagne Lofotfiske (som influerte på våre Italia-kontrakter) er noen av de uberegnelige hindringer for virksomheten. Arbeidsmengden har vært overveldende, men så har til gjengjeld resultatet vært meget godt. En del materiell har vi satt i fabrikkasjon her hjemme, f.eks. huspumper, Betz-vifter og trykkbrytere for hydroforanlegg.

J.T.

KLIPP FRA KOLLEGER:
(WESTINGHOUSE NEWS)

"OH, WHY DIDN'T I GET ONE OF THOSE BRYANT ELECTRIC SILENT SWITCHES!"

PÅ BESØK I HITLERS ØRNEREDE.

Bilen eter seg fremover Autobahnen. Vi er på vei fra München til Wien og er blitt en del forsinket, fordi vi først måtte vente på at amerikanernes vekslingskontor i München åpnet om morgenen. Her kommer en ingen vei med amerikanske "greenbacks". Okkupasjonsdollar må man ha her i den amerikanske sone i Tyskland.

Det er herlig varmt høstvær med strålende sol. Ikke den klare høstluft vi er vant til hjemmefra på denne tiden av året. Alt ligger i en dis, så fjellene mangler de skarpe konturer. Det er en av de første dager av oktober, og naturen har tatt høstdrakten på, selvom temperaturen tilsier høysommer. Svalene har forresten ennå ikke forlatt disse egne for sydligere breddegrader. Man blir sittende og tenke på hvor vakker naturen er her i det sydlige Tyskland. At det er spesielt vakkert her, skyldes ikke minst alle innsjøene som Tyskland ellers er så fattig på. De store bøkeskoger lyser gult og rødt, og Autobahnen svinger seg med suveren forakt for daler, slukter, elver og veikryss i dovne, myke, fint dosserte kurver gjennom landskapet. Autobahnen er et kapittel for seg. Det er vel det eneste hyggelige minne man har igjen etter Hitler. Åtte til ti meters kjørebane i hver retning med et gressbevokset belte imellom.

Nå da, her bør man ikke la tankene få for fritt løp. Et blikk på speedometeret viser at farten er kommet opp i over 100 km. Amerikanerne har fastlagt en fartsgrense for privatbiler på Autobahnen på 80 km. De er meget påpasselige at denne grense ikke overskrides. Deres militærpoliti patruljerer stadig, og de ser seg heller ikke for gode til å legge lumske fartskontrollfeller godt gjemt i buskene langs veikantene. Blir man først knepet får man vite hvor David kjøpte øllet. De er supert antrukket i nypressede uniformer med hvite gamasjer, belter og halstørkler av silke. Farven på skjurfet varierer forresten med hvilket regiment de tilhører. Men under utstyret skjuler det seg vaskeekte tøffe karer. Her hjelper ingen kjære mor, og de skyldige får gjennomgå uansett rang. Jeg er allerede blitt knepet en gang, så det er best å være litt forsiktig. Heldigvis er det sjefen i den avdeling man tilhører som blir pålagt å finne en passende straff for synderen. I dette tilfelle blir det sjefen for den norske militærmisjon i Frankfurt. Jeg stagger bilen og lar speedometernålen falle tilro omkring 80-tallet.

Vi er som sagt på vei til Wien, som vi håper å nå innen mørkets frembrudd.

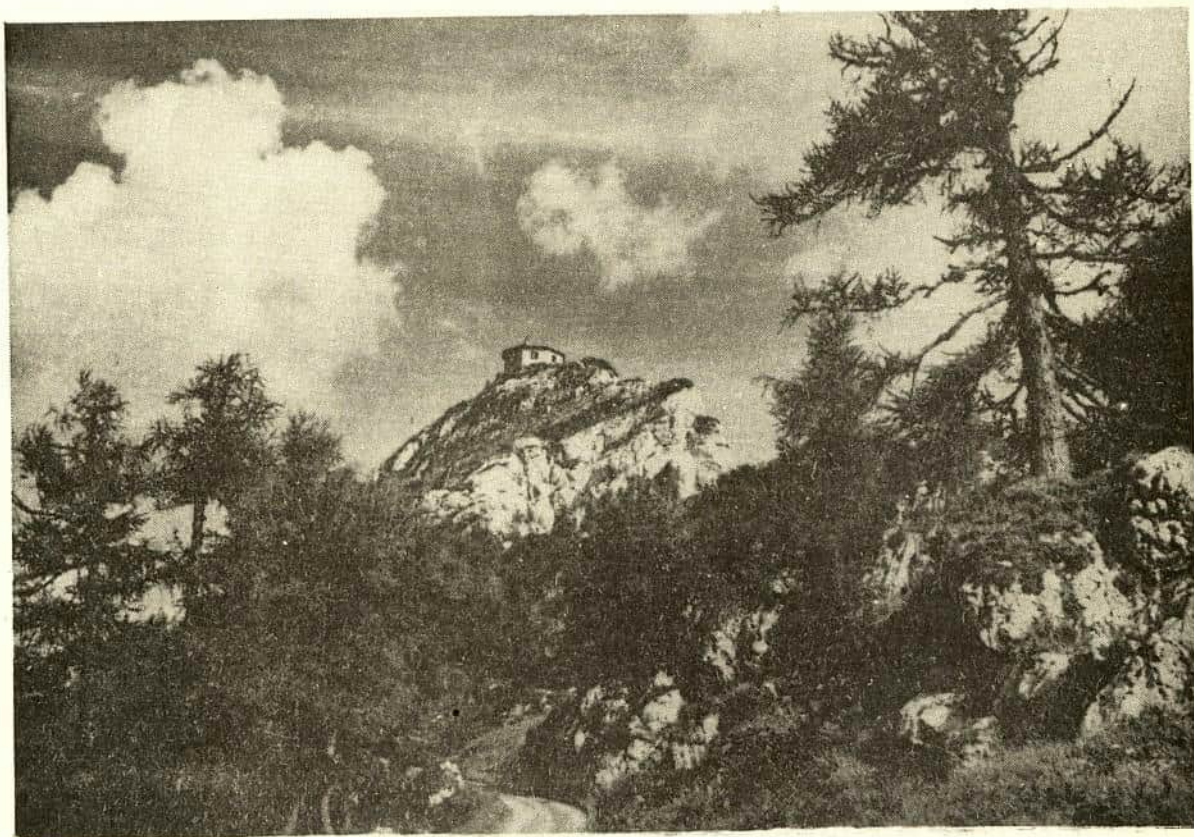
Vi skal bare gjøre en aldri så liten sving innom Berchtesgaden for å se på Hitlers tilholdssted. Autobahnen går fra München til Salzburg i Østerrike, og Berchtesgaden ligger helt nede i det sydøstligste hjørne av Tyskland, nesten på grensen til Østerrike. Vi har nettopp passert en stor innsjø, Chionsee, da veiskilt gjør oss oppmerksom på at her tar den tyske alpevei av. Den passerer også Berchtesgaden. Ja, hvorfor ikke. Vi skjener av Autobahnen og befinner oss på en glimrende asfaltvei, som etter hvert svinger seg opp gjennom dalførene med høye fjell på alle sider. Her ser vi ingen ødeleggelser fra krigen, og vi har inntrykk av at krigen og okkupasjonen ikke har hatt noen nevneverdig innflytelse på bøndernes liv. Pussig å se forresten at med engang vi forlater lavlandet og kommer litt mere opp i høyden, samler ikke bøndene seg mere i landsbyer, men bondegårdene ligger spredt utover jordene som i Norge. Skogen forandrer også karakter med en gang man kommer opp i høyden. I Tyskland ellers er det kjedelig en-alderskog som virker så fremmedartet på oss, men her ser man fler-alderskog med ordentlig norsk skogbunn med blåbærlyng og røslyng. Lignende iakttagelser har jeg også gjort i Böhmen og i Østerrike.

Det er vakkert her. Fjellene stiger steilt opp fra dalbunnen og ender i spisse takker og topper. Det minner ikke så lite om naturen på Vestlandet i Norge. Her begynner de typiske tyrolerhus. De ser vellstelte ut og gir inntrykk av velstand. Mange bønder er ute i nasjonaldrakter og fjær i hatten. Det skal visst være et bryllup i nærheten.

Veien svinger og åler seg gjennom den ene trange kløft etter den annen. Vi stiger og synker etter som terrenget er. Av og til skjønner vi ikke hvorledes vi skal kunne komme videre. Det ser ut som veien må ta slutt, men alltid er det en sving, og etter den vider dalen seg ut igjen. Veianlegget er helt imponerende. Etter en times kjøring er vi i Berchtesgaden. Også her er vi omgitt av høye fjell med spisse topper. På et av dem ser det ut til å ligge en meteorologisk stasjon, noe à la Fanaråken. Byen er bygget i en meget trang dal, og strekker seg oppover dalsiden mot nord. Solen skinner og varmer godt, og det lyser i høstfargene oppover fjellsidene. Her er 25 grader i skyggen. Berchtesgaden er ingen stor by, men vi forstår at det må være noe ekstra her, for jernbanestasjonen er stor og flott, altfor stor for denne lille by. Men så er den også bygget for å motta "finere" folk enn berchtesgadere. Det var på disse kanter Hitler oppholdt seg mest under krigen, også ofte når vi trodde han var i Führerhauptquartier. Hit kom alle hans vasaller fra det undertrykte Europa.

Vi spør oss frem til Hitlers hus. En tysker viser oss beredvillig veien. Han er en av de få som ikke kommer med en lang beretning om hvor deilig han hadde hatt det i Norge under krigen. Vi kjører over en liten bro, og foran oss reiser det seg en vei som er så bratt at jeg begynner å tvile på at vi vil

greie å komme opp. Vi snegler oss såvidt oppover på 1. gear. Det går, men det er ikke langt fra at vannet koker da vi er på toppen. Med unntagelse av et lite stykke til å begynne med, er veien fint asfaltert. Halvveis oppe passerer vi en portstue, og så befinner vi oss på Hitlers domene, Obersalzberg, som ligger en 3/400 meter høyere enn Berchtesgaden.

Ørneredet

Det som overrasker mest er at det her oppe har ligget en stor landsby. Riktignok ligger Hitlers hus for seg selv med en praktfull utsikt, men det er ikke langt til naboene, Göring, Bohrmann, Gestapo og SS. Ca. 100 meter ovenfor Hitlers hus lå Gestapos hovedkvarter, og bak dette igjen på en liten slette hadde SS hatt sine kaserner. En halv kilometer lenger øst hadde SS-offiserene hatt sine familiehuse. Hitlers, Görings og Bohrmanns hus var forbundet ved underjordiske tunneller. Nu er alle hus bare noen ruinhoper med unntagelse av Gestapos hovedkvarter, som noen allerede har begynt å restaurere. Hitlers hus er bygget av betong, så der står delvis vegger og tak, så man kan ennu se hvor praktfullt det må ha vært. Det var intet slott, men et meget stort privathus, hvor rommene var meget godt proporsjonerte. Görings gartnerier inntar også en prominent plass i ensemblet deroppe. Obersalzberg var blitt bombet en del ganger med gunstig resultat, men det er SS selv som

har sørget for at det er blitt så totalt utslettet. Dette ble gjort like før kapitulasjonen.

Vi gjorde en hurtig sight-seeings-runde på amerikansk maner. Vi skulde jo videre til Wien samme dag og hadde liten tid. Bak SS-kasernene kom vi til en port over hvilken amerikanerne hadde plassert et stort skilt: Entrance to Eagles Nest. Dette var altså den grå hytta vi trodde tilhørte meteorologiske institutt. Selveste ørneredet til Føreren. Her måtte vi opp. Vi ble imidlertid stoppet av to vaktposter, som ga beskjed om at privatbiler ikke fikk kjøre opp p.g.a. den sterke stigning. Det var bare jeeps og 3/4-tonns lastebiler med drivkraft på alle fire hjul som fikk slippe igjennom. Amerikanerne organiserte slike turer to ganger daglig fra Berchtesgaden, og neste tur vilde gå kl.14.00. Vel, Wien fikk vente. Dette måtte vi se. Vi bilte ned til byen igjen på 1. gear utfor bakkene, og ordnet oss i mellomtiden med lunch.

Fra byen har man en glimrende utsikt til fjellet Kehlstein hvor ørneredet er bygget på den høyeste topp. Hvis man ser nøye etter kan man skjelve en stripe som går på skrå oppover mot toppen, og man skjønner at det er en slags adkomst ditopp. Fjellet er skogbevokset helt til topps. Det vil si på alle steder som ikke er for bratte. Selve fjellet er grått, og granitthuset på toppen går derfor meget i ett med fjellet. Det gir et meget vildt inntrykk, men majestetisk. Tre store lastebiler med benker på lasteplanet stod ferdig på torget kl.14.00, og avsted dro vi. Atter en gang forbi Hitlers hus og videre oppover gjennom porten. Veien var om mulig enda brattere enn nedenfor og manglet slake stykker innimellom. Her er det også fin asfaltvei helt til topps. Veien er bred nok til at to biler kan møtes med forsiktighet, men da må man passe på at bilen har god fart i svingene for å klare stigningen, er det påbudt en-veiskjøring. Til å begynne med gikk veien oppover uten for mange kurver, men etter hvert som vi stiger blir de rette veistykker kortere og kortere. Ut på kanten av stup i krappe hårnålsvinger, gjennom tunneller på opp til 125 meters lengde. Fra tid til annen passerer vi tilsammen seks kontrollposter. De er ikke besatt nu, men de er forbundet med ørneredet ved hjelp av telefon og elektrisk varslingsystem. Omgivelsene blir villere og villere, snart kommer vi i skyggen, passerer stykker som aldri får en solstripe. Det blir kaldt og guffent selv idag som det er så varmt. Ustelte graner raker opp ved siden av veien, der de får anledning til å klore seg fast.

Etter å ha kjørt ca. 8 km på en tyve minutters tid stanser vi på en stor parkeringsplass, hvor det sikkert er plass til 50 biler. Denne ligger 1800 m. over havet, mens Berchtesgaden ligger på 480. Når en står på denne plassen og skuer utover, har man inntrykk av å være på verdens tande, men allikevel skal vi høyere. Vi snur oss. I fjellveggen er det en flott portal

i granitt med årstall 1938. To sett tykke dobbelte messingdører som er skinnende blanke, dekker for tunnelen inn i fjellet. Tunnelen er omtrent 3 meter høy og 4 meter bred og strekker seg 140 meter rett innover. Innerst inne er det en rotunde som tidligere var kledd av rødt marmor. Tilhøyre i rotunden er det en like fin messingdør til å skyve til side. Vi går inn i elevatoren, som er kledd med skinnende messingplater med et stort speil i fonden. Myke skinnseter går rundt veggene. Elevatoren er omtrent $3\frac{1}{2} \times 4$ meter. På nedturen var vi 21 stykker uten at det virket for trangt. Telefon er innlagt i elevatoren, så man kan stå i forbindelse med ørneredet og Obersalzberg. Guiden viste oss et eksemplar av telefonkatalogen. Der kan man finne nummeret til Eva Brauns badeværelse i Hitlers hus. Guiden gikk bort i hjørnet av elevatoren og åpner en kjellerlem, og vi kikker ned i et to meters høyt helt bart rom. Det har dør ut på samme side som vår. Guiden fortalte at det var en skjult inngang til heisen under rotunden nede og det samme i kjelleren i ørneredet. Når Hitler med eller uten gjester tok heisen opp, kunde Gestapo eller SS usett følge med opp og være for hånden, hvis det trengtes.

Imellomtiden har elevatoren ført oss 124 meter tilværs, og vi stiger ut like inn i hallen i ørneredet. Toppen av Kehlstein er anslagsvis 500 m^2 og selve huset opptar 150 av disse. Det er bygget av granitt ført dit fra Rhinland. På nært hold taper det den jevne grå farge det har på avstand. Hele anlegget, vei, elevator og hus har Martin Bohrmann latt bygge, og han forærte det til Hitler på dennes 50 års dag i 1939. Dengang stod det i avisene at Bohrmann hadde forært føreren et te-hus i de tyske alper. Omkostningene skal være løpet opp i 30 millioner RM. Fra hallen kommer man først inn i spisestuen. Den virker romslig og lun. Veggene er panelt med valnøtt-tre. Franskmennene som kom hit tidlig har slått ut en del av panelingen på jakt etter hemmelige rom. Alle møbler i hele huset er fjernet av amerikanerne. I spisestuen skulde det være fin plass til 30 mennesker tilbords. Taket er lavt og vinduene små. Hitler hadde visstnok mange vakre ting her, som tepper og porselen. Fra spisestuen fører tre trin ned til salongen. Den er halvcirkelformet og har vinduer i tre himmelretninger. Veggene er her bare granitt, så det virker kaldt. På den rette vegg, finnes en stor peis i rødt marmor. Dette værelse har vært møblert med et kjempestort rundt bord og mange lenestoler. Dette var te-husets te-salong. Den var minst $60/70 \text{ m}^2$. Ved veggene til spisestuen gikk en ny trapp noen trin ned til musikkværelset. Dette var kledd med furu-paneling og virker mere intimt. Her var også store luftige vinduer med den praktfulleste utsikt. Utover disse rom fantes det bare sanitærom og et deilig stort, elektrisk kjøkken. Ingen soveværelser. Det er derfor liten sannsynlighet for at huset i sin tid er bygget som et

siste tilfluktssted. Ingen av de høye herrer, tvilte vel heller på den endelige seier i 1938.

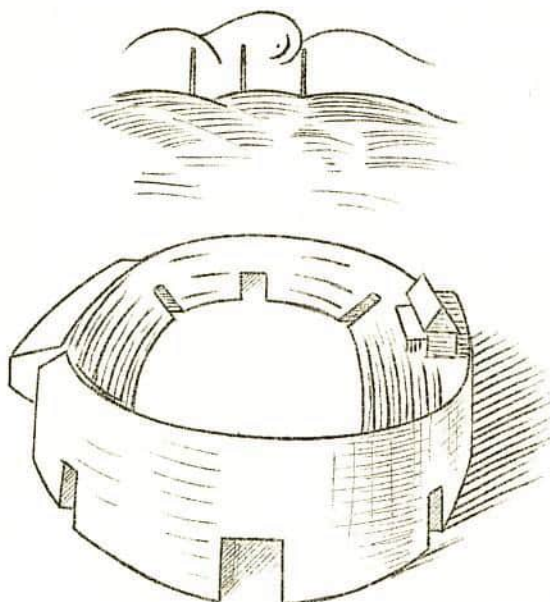
Ørneredet skal ha vært flittig brukt av Hitler med og uten gjester. Han var så glad i utsikten heroppe. Da Eva Brauns søster giftet seg med en SS-general var det stor mottagelse her, og det skulde visst være gått meget vilt for seg etter som festen skred frem.

Det er ikke tvil om at dette eventyrslott i stållets og betongens tidsalder må ha vært et syn dengang det var bebodd av føreren. Han sparte aldri på penger for å få en verdig ramme. Nu var som sagt alle møbler fjernet. Og bra er det, sa guiden, idet han pekte på et lite bord som stod igjen i musikkværelset, ellers vilde det vel alt se ut som dette. Det var ikke en kvadratcentimeter som av oppfinnsomme turister ikke var dekket av navnetrekk og initialer, skåret ut med kniv. Sogar platen på den store elektriske komfyr på kjøkkenet var fjernet av amerikanske souvenirjegere.

Jeg tok en tur rundt på toppen. Fra huset hang det ennu rester av kamouflasjenett, som helt hadde omgitt det. På alle sider styrtet fjellet seg rett ned. Man så ut over de flotteste fjellpartier man kunde tenke seg, idag strålende opplyst av en tindrende sol. Mellom fjellene brette lavlandets sletter seg. Der borte så vi tydelig Salzburg til tross for disen. Mot vest så man ned i dalen like ved Berchtesgaden. 1300 meter nesten ende rett ned. Bondegårdene så ut som fyrstikkeler eller lekehus. Dette må virkelig ha vært en ideell plass å forskanse seg på. Men ikke for det. Med moderne våpen og sprengstoffer vilde det vel ikke vare så lenge før toppen var jevnet ut med parkeringsplassen 124 meter lavere.

Her fikk man følelsen av å være fjernet langt fra denne verdens bekymringer. Her var man bare omgitt av vakker natur, praktfull i all sin velde. Her måtte det være godt å være for en mann som har funnet den kontemplative ro. Man skulde ikke tro at noe normalt menneske kunde vitte her opp og klekke ut planer om død og fordervelse for menneskeheten. Det er igrunnen godt nok bevis på at mannen var gal. Kanskje tiltalte det hans stormannsgale sinn å tenke på at dette hans leketøyhus hadde kostet 30 millioner mark. Ellers kunde det vel kanskje være praktisk å komme litt på avstand fra begivenhetene i verden, særlig i de siste år av krigen.

Ørneredet vil i år fremover være en turistattraksjon av rang. Det er stort spørsmål om de 30 millioner allikevel ikke kommer til å forrente seg. I øyeblikket er det amerikanerne som tjener penger på det. Riktignok koster ikke turen mere enn 35 cents idag. Men turister vil sikkert betale meget mere for å få anledning til å komme der opp. Og det er det vel verdt.

IDRETT OG FRILUFTSLIV

Proton Sportsklubb skal i vinter forestå arrangementet av skikonkurransen mellom de firmaer som er tilsluttet B.T. Etter den store interesse som det viste seg å være for denne konkurranse regner vi med at arrangementet vil bli ganske omfattende. Vi er jo dessverre ikke i den heldige situasjon at vi har passende lokalér forhånden, da hytta i Sørkedalen er for liten til formålet.

Det er oppnevnt en komite for å behandle saken og vi håper at alle interesserte i god tid går i trening for den store dyst.

Vi arbeider for tiden også med å få arrangert en fotballkamp mellom de firmaer som er tilsluttet B.T. Representanter for de forskjellige firmaers sportsklubber vil komme sammen for å diskutere arrangementet og vi håper at også disse konkurranser vil bli en årlig institusjon.

W.K.

SKYTEGRUPPEN

Ved velvillig støtte av firmaet har gruppen fått istandsatt sine geværer og gruppen har i sommer hatt treningsskyting på Gressholmen hver onsdag med et opphold i juli måned. Disse treningsaftener har vært godt besøkt, og det er mange av medlemmene som har lært å behandle et våpen, og har vist at man ikke behøver å være gammel skytter for å oppnå et forholdsvis godt resultat på en skytebane.

Gruppen skulle hatt klubbkonkurranse den 18/8, men det regnet så meget den dagen at konkurransen måtte utsettes. Nu vil det på grunn av vanskeligheter med bane, båt til Gressholmen og ammunisjon ikke bli arrangert noen skytekonkurranse i år.

Hittil har det ikke vært mulig for oss å skaffe lokale og ammunisjon for miniatyrskytingen til vinteren. Det arbeides for å prøve å skaffe et eller annet, men det viser seg at selv miniatyrskytterlagene har vanskeligheter med å skaffe lokaler og ammunisjon.

Ha.

H å n d b a l l g r u p p e n .

Poengstillingen etter første omgang i Bedriftsmesterskapet i håndball er,

for damegruppen

A/S Proton	12 poeng
N.S.B.	8 "
Lasør	8 "
Telegr.verket	8 "
Norske Folk	4 "
Ullevål Sykehus	2 "
Narvesen	2 "

for herregruppen

Gresvig	8 poeng
O.L.V.	8 "
Feiervesenet	7 "
A/S Proton	5 "
Gullowsen	2 "

W.K.

F R I I D R E T T ?

Hvorfor har ikke vi opprettet en gruppe for friidrett innen sportsklubben? Etter min mening er den grunnlaget for all idrett og den første gruppe som burde vært opprettet, men bedre sent enn aldri.

Jeg vil henstille til sportsklubben å ta opp som forslag på første årsmøte å opprette en gruppe for friidrett. Enkelte vil kanskje spørre hvorfor dette ikke er sendt direkte til sportsklubben. Jo, fordi jeg vil at forslaget skal diskuteres mann og mann imellom før det tas opp til behandling. Det kan jo også diskuteres hvilke grener man burde konsentrere seg om for menn og kvinner. En viktig ting i den forbindelse er, idrett er lek og bør drives som sådan.

I håp om at det blir diskusjon om saken vil jeg foreslå følgende grener til å begynne med:

For menn: Løp: 60 m. 100 m. 400 m. 800 m. 1500 m.

Kast: kulekast og eventuelt diskos, begge deler med junior kule og diskos.

Hopp: Høyde, lengde, tresteg.

For kvinner: Løp: 60 m.
Kast: kulekast med lett kule.
Hopp: høyde og lengde

Konkurransen i trekamp:

60 m. løp, lengdehopp og kulestøt
Konkurransen i 1000 m. stafett
(100 - 200 - 300 - 400) med lag ifra for eksempel
lager, kontor, montører.

Det bør noteres klubbrekorder i alle øvelser.

L. Martinsen

Jeg er blitt forelagt L. Marthinsens artikkel og kan opplyse om at det på Protons Sportsklubbs generalforsamling den 13. november ifjor, ble besluttet å oppnevne oppmann for egen friidrettsgruppe. Det ble imidlertid ikke budsjettert noe beløp til gruppens arbeide.

I et senere styremøte ble det besluttet at styret skulle anmode O. Leivestad om å fungere som oppmann, og han erklærte seg villig til å påta seg vervet.

Leivestad har imidlertid hatt store vanskeligheter med å verve deltagere til de forskjellige stevner. Dette er forhold som dessverre går igjen også for andre grupper vedkommende. Nå er imidlertid O. Leivestad meget fraværende fra firmaet på grunn av sitt arbeide, og det kan være et spørsmål om det ikke var hensiktsmessig å oppnevne en oppmann som medlemmene lettere kunne komme i kontakt med.

Vi forstår L. Marthinsens artikkel dithen at interessen for denne idrettsgren er stigende og dette glæder oss selvfølgelig meget.

W. K.

KLIPP FRA KOLLEGER:

"THE NEW LOOK"

HUN SKAL ALLTID VÆRE DEN LEDENDE I MOTER.
FØRST VAR DET DEN LUFTIGE STILEN OG NÅ
ER DET DE LANGE KJOLENE.

"CURIOUS?"

IRVING BERLIN

Amerikas største slagerkomponist.

Det er meningen at grammofonavdelingen heretter skal forsøke å holde leserne orientert om aktuelle begivenheter innen bransjen, og vi begynner i dag med en biografi over den berømte amerikanske slagerkomponist Irving Berlin som i år fyller 60 år, og hvis utallige fengende melodier har begeistret ikke bare amerikanerne, men også millioner av mennesker i alle andre deler av verden.

Irving Berlin er født i Russland i 1888. Hans opprinnelige navn var Israel Baline, og han var den yngste av åtte barn. Da faren døde noen år etter at familien var kommet til Amerika, begynte Irving å selge aviser for å kunne hjelpe til med underholdet. Berlin forteller selv at han måtte slite hardt da han var gutt, men, sier han, "jeg var aldri ulykkelig. En savner aldri rikdom og komfort før en har hatt det. Mine foreldre var fattige, men jeg behøvde aldri å fryse eller sulte."

I en alder av 14 år dro han hjemmefra for å prøve lykken på egen hånd. Fire år senere hadde han jobb som syngende oppvarter på en kafe i New Yorks kineserkvarter, og her var det han skrev sin første sang "Mario from Sunny Italy". Hele hans inntekt for denne melodi beløp seg til 37 cents, men han var ikke lite kry da han betraktet sitt nyantatte navn, I. Berlin, på forsiden av noteheftet. Hans neste forsøk i genren var en liten sang om marathongløperen Dorando, som han innleverte til musikkforleggeren Ted Snyder. Snyder, som gikk ut fra at Berlin også hadde skrevet musikk til sangen, sendte ham over til en av forlagets pianister for at denne og Berlin kunne gjennomgå komposisjonen sammen. På et eller annet vis klarte Berlin på stedet å improvisere musikk til ordene han hadde skrevet. Kort tid senere ble han fast ansatt hos Snyder, og på betingelser som ga ham 25 dollars i uken mot at Snyder fikk komponistinntekten. Med dette begynte Berlin å øse av sin åpenbart utømmelige melodikilde, som har gjort ham til en av de største komponister av populær musikk.

I 1911 komponerte Berlin sin første store fulltreffer, som vel er kjent av de aller fleste, nemlig "Alexander's Ragtime Band", som også er blitt kalt "Ouvertyren til jassalderen". Denne melodi med sin besettende rytme grep om seg i Amerika lik en prairiebrann, og vakte like stor begeistring både i London og andre steder i Europa da den kom dit. Berlin hadde for alvor vunnet seg et navn.

Som sersjant i den amerikanske arme under første verdenskrig skrev han "Yip Yip Yaphank", en populær musikkskildring av soldatlivet. Høydepunktet i stykket var da Berlin som en "skrøpelig og bedrøvet utseende sersjant" gjorde sin entre på scenen og sang "Oh, I hate to get up in the morning", en tekst som vant bifall hos nesten hver eneste mann i armeen. 25 år senere - da den annen verdenskrig var brutt ut - var Berlin påny å finne i armeen, og her komponerte han en ny suksess, nemlig soldatershowet "This is the Army". Han reiste til oversjøiske soldatleirer og oppførte stykket for soldatene der. Melodiene fra "This is the Army" ble spilt mange steder og innbrakte nesten 10 mill. dollars, som Berlin imidlertid lot gå til armeens velferdsfond. Berlin har forøvrig stillet store beløp til disposisjon for en rekke velferdsorganisasjoner.

Siden første verdenskrig har Berlin komponert den ene verdensslageren etter den andre. "A Pretty Girl is Like a Melody", "Say it With Music", "All Alone", "What'll I do", "Always", "Easter Parade" og "White Christmas" er blant de mest populære og de er også hans egne favorittkomposisjoner. Dessuten har han skrevet flere musikalske skuespill som har hatt suksess på Broadway.

I Hollywood har han skrevet musikken til en rekke filmer. Det kan kanskje være nok å nevne "Top Hat", "Follow the Fleet", "Holiday Inn", "Second Fiddle" (med Sonja Henie), "This is the Army", "Blue Skies" og "Easter Parade". Bare av hans komposisjon fra 1942 "White Christmas", er det solgt over 5 millioner grammofonplater og nesten 3 millioner noter, og melodien er således en av de mest innbringende som noensinne er komponert.

Irving Berlin vet bare lite om komposisjonsteknikk, men hans arbeid er kanskje derfor beundret så meget mer av andre komponister. Skaperen av jass-symfonien "Rhapsody in Blue" og folkeoperaen "Porgy and Bess", avdøde George Gershwin, kalte Berlin "Den største amerikanske sangkomponist".

Til tross for sin enestående suksess er Berlin alltid redd for at en ny komposisjon ikke skal bli så populær som de foregående. Han er en liten, nervøs mann med svarte øyne og krøllet sort hår uten antydning til grått. Han er nærmest beskjeden og litt sky, men han er en dyktig forretningsmann. Han skriver både teksten og musikken til alle sine sanger, og han synes det er vanskeligst å skrive ordene. Han bruker fremdeles et gammelt eikepiano som han kjøpte for 100 dollars for over 40 år siden. Ettersom han hverken kan lese eller skrive musikk, komponerer han utelukkende ved hjelp av fisstangentene som nøkkel. På pianoet hans finnes der under klaviaturet en slags omkobler som tillater ham å omsette melodiene til hvilken som helst

tone han måtte ønske. Etterpå utarbeider han melodien og tilkaller sin musikksekretær som skriver ned notene etter hvert som han spiller.

Sv.D.

NEDENFOR GJENGIS NOEN VERS SOM ET STØRRE AMERIKANSK FIRMA HAR FORDELT BLANT SINE MEDARBEIDERE!

D I T T   A R B E I D

Du som strever i fabrikk eller sitter på kontor synes kanskje at ditt arbeid ikke setter noen spor.

Det er så ubetydelig - kjedsommelig, kort sagt - men vakt deg for å snakke om din innsats med forakt!

Vi vet jo at maskiner består av mange dele, selv det minste hjul er nødvendig for det hele.

Og om din egen andel ikke lyser stor og flott, så bidrar også den til at alt fungerer godt.

De klarte seg vel uten deg, når vi skal være ærlige, men ingen av de "store" er heller uunnvarlige.

Av dette kan vi slutte, når vi stoler på forstanden, at arbeidet alltid er viktigere enn mannen.

Og skjønner vi først dette, så lønner det seg vel å tenke stort om jobben - og mindre på seg selv?

Alt arbeid er betydningsfullt, om stort eller smått, det eneste som teller er at det gjøres godt.

Og gjør du det, så fyller du din plass med honnør - og er det noe mere de store bikser gjør?

Husk, alle sammen strever for det felles ve og vel, så vær kry av bedriften, av ditt arbeid og deg selv!

25 ÅRS JUBILEUM

Herr Kristian Andrew Zetlitz kunne den 16. april i år se tilbake på ca. 29 års virksomhet ved vårt lager. Han begynte her som fjortenåring og kunne først feire 25 års jubileet i år - 25 år etter sitt fylgte 18de år.

Herr Zetlitz er for tiden pakker på vårt lager i Meinichsgt., men har tidligere også vært beskjeftiget med ekspedisjon og fortolling. Han var en tid også hjelpe-sjåfør.

Herr Zetlitz har med sin fysiske styrke tatt mangt et krafttak gjennom årenes løp, og vi kjenner ham som en solid og stø kar.

På sin jubileumsdag ble han overrakt gaver fra firmaet, kolleger og kontorfunksjonærer.

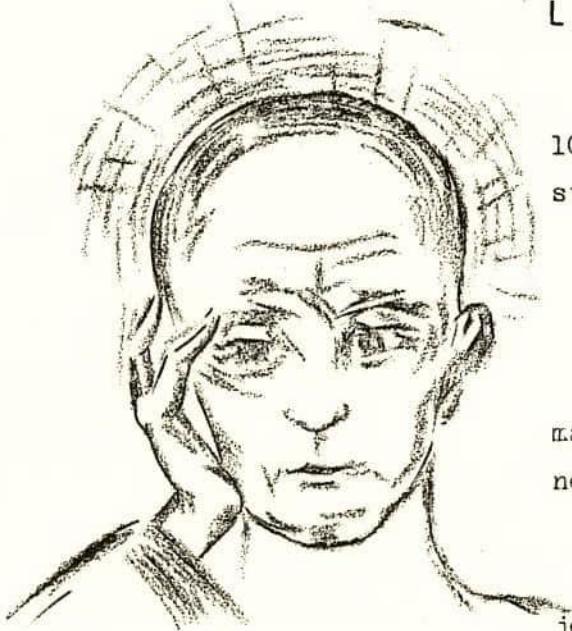
Vi gratulerer med jubileet og ønsker ham alt godt fremover.

Johs. Iversen.

VI GRATULERER :

65 år: Emma Nordby 16/7 - 1948.

LITT HJERNEGymNASTIKK

Løsningen på maiproblemet:
10 cm. Det er platen som går rundt, ikke stiftet.

Augustproblemet.

Hansemann.

Hvor gammel er du egentlig nå, Hansemann? spurte tante Kristine sin unge nevø i nyttårsselskapet.

Hansemann svarte:

For to dager siden var jeg 15 år, og jeg fyller 16 til neste år.

Hvordan vil De forklare det?

HVOR SKULLE DE HEN ?

Olsen, Hansen og Pettersen stod nede på Tordenskjolds Plass og sa farvel til hverandre. En felles venn kom bort til dem og spurte hvor de skulle hen. De oppga alle tre ett og samme bestemmelsessted. Så gikk Olsen ned på Vestbanen og kjørte av gårde med toget. Hansen gikk ombord i "Oscarsborg" og reiste ut Oslofjorden, mens Pettersen tok rutebilen. Samme kveld nådde de alle tre frem til bestemmelsesstedet, men da var de flere mil fjernet fra hverandre.

Hvor reiste de hen?

- - -

H U S K   B O K G A V E N   T I L   V Å R E   S J Ø F O L K !

Sjøfolkene mangler bøker - gi en bok idag. Reklameavdelingen tar imot og ekspederer bøkene videre.

Red.

- - -

REDAKTØR: K. QVENILD. REDAKSJONSKOMITE: J. GABRIELSEN, I. SØYLAND, J. TARANGER.